

Eitt náttúrunnar paradís:

Verið góð við Mykines

— og latið ikki turistarnar forkoma tí

— Mykines er eitt av teimum vakrastu plássunum eg havi vitjað — eitt satt náttúrunnar paradís. Eg haldi, at tit føroyingar eiga at vera góðir við Mykines og ikki lata

turismuna oyðileggja hetta vælsignaða stað.

Soleiðis sigur formaðurin í svenska náttúru- og umhvørvisverndarfelagsskapinum, Mats Segnestam. Hann hevur júst

verið á fundi í Føroyum við umboðum fyri náttúru- og umhvørvisfelagsskapirnar í Norðurlondum.

Í tí sambandinum nýtti hann so høvið til at vitja í

Mykinesi í nakrar dagar. Mats Segnestam sigur, at tað um hetta mundið vóru eini 100 fremmandafólk í Mykinesi.

— Eg ivist stórliga í, um viðkvæma náttúran og djóralívið í Mykinesi toli hesi mongu fremmandu uppá ein gang. Heldur haldi eg, at tit áttu at skipað viðurskiptini betur, soleiðis at eftirlit var við,

hvussu nógvir turistar kunnu vera í oynni í senn, sigur Mats Segnestam.

Hann heldur somuleiðis, at viðurskiptini kennast so tilvildarlig og sigur, at tað er lægið, at tað heldur ikki finnst nágreniligar reglur fyri, hvussu turistarnir skulu fyrihalda sær úti í náttúruni — til tess at skaða umhvørvið og djóralívið sum minst.

Mats Segnestam heldur tó ikki, at føroyingar heilt eiga at steðga ferðafólkastreyminum til Mykinesar.

— Tit eiga bara at skipa viðurskiptini betur, soleiðis at bæði tit og tey fremmandu fáa nakað burtur úr — og nerva umhvørvið sum minst.

jan

at hvønn dag gerast vit 235.000 fleiri, og vit sleppa út túsundtals tons av eitrandi kemikalium hvørt ár. Vaksandi fólkatalið og økta dálkingin ganga tí hond í hond og kunnu forkoma lívinum á jørðini.

Eitt ávíst evni — freon — ið finst í spraydunkum, hóttir við at seta hol á tað livstýðningarmikla ozonlagið runden um jarðarknottin. Hetta lagið verjur okkum móti vandamiklum geislingum úr himmalrúminum.

Enn ein álvarsom hótan er tann nógva bilferðslan og so stórídnaðurin. Stórar nøgdir av vandamiklum evnum verða sleptar út í luftina og í havið, so hesi forkoma bæði náttúru og livi annars.

Tað ber til

— Men tá dálkingin er so umfevnandi og hon stavar frá tí nógvu ferðsluni og tí máttmikla stórídnaðinum, er tað tá ikki ógvuliga tørfert fyri ikki at siga ómøguligt hjá nøkrum umhvørvisfelagsskapum at venda gongðini?

— Tað er tørfert, men tað ber til. Við at hvør einstakur virkar fyri hesum og helst gerst virkin limur í umhvørvisfelagsskapinum kunnu vit ávirka politikararnar, sum so aftur kunnu lóggeva soleiðis, at dálkingin minskar nakað ella heilt.

Men hvat heldur so Mats Segnestam um steðga hjá okkum her úti í Norðuratlantshavi?

Hann sigur fyri tað fyrsta, at føroyingar eins væl og øll onnur hava skyldu til at taka dálkingarspurningin í álvara.

Skyldu

— Hóast land tykkara liggur lutvist fjarskotið og burtur frá stórídnaðinum á meginlandinum, so eru tit ikki isolerað longur í sama mun sum fyrr. Tí nú rakar eisini dálkingin úr øðrum londum tykkum bæði loftvegis og um havið fyri ikki at tosa um vandarnar, ið lúra í landinum við tí sum verður framleitt, innflutt o.s.fr.

Mats Segnestam heldur eisini, at tað kann gerast livsneyðugt hjá føroyingum at visa størri ans fyri umhvørvinum og dálkingarvandanum, nú vit burturav liva av havsins ríkidømi.

— Eg havi frætt, at bretar ætla at byggja eitt stórt idnaðarvið í Skotlandi, sum skal endurvinnna kjarnorku burtur úr kjarnorkuburturkasti. Tað er greitt, at eitt slíkt virki verður ein hótan móti tykkara livsgrundarlagi — fiskivinnuni. Tí haldi eg eisini, at tit gera rætt í at mótmæla hesum ætlanum, og tit skulu vita, at miðvis og áhaldandi mótmæli eru ikki til fánýtis. Júst meira tit streingja á, tess størri er móguleikin fyri, at aðrir fara at lurta.

Dálking frá bilum

Mats Segnestam var annars í Føroyum fyri sjey árum síðani. Hvat er broytt síðani tá? Hann sigur:

— Eg gjørdist ikki sørt klökkur at koma aftur til land tykkara og siggja, hvussu nógvar bílar tit hava fingið. Eg havi frætt, at tit kunnu ikki keypa blýggjfrítt bensin og at einki krav er til reinsan av gassinum frá útstoytinum heldur. Tað skelkar meg. Í

Tann nógva ferðslan í Føroyum er ein vaksandi dálkingarhótan. Mats Segnestam undrast á, at blýggjfrítt bensin ikki er at fáa í Føroyum og at eingi krøv verða sett til katalysatorreinsan av gassinum frá útstoytinum

fyrstu atlogu halda tit sjálvi kanska ikki, at vandi er á ferð, tí bílarnir eru spjaddir og at her er so nógvir vindur. Men har kunnu tit lættliga fara skeivir. Tað er ikki tørfert at siggja, at henda nógva ferðslan dálkar.

Tá tosað verður um dálking av náttúru og umhvørvi, so heldur Mats Segnestam eisini, at ein fullkomiliga ótarndur ferðafólkastreymur kann gerast ein dálkingarspurningur fyri eitt so lítið land sum Føroyar.

— Eg sigi ikki, at tit skulu steðga ferðafólkastreyminum hendavegin, men tit mugu til at tilrættaleggja hann betur, soleiðis at hann ikki verður til ampa fyri náttúruna

ella umhvørvið.

Hann heldur annars, at júst tí at Føroyar eru eitt lítið og lutvist isolerað samfelag, so skuldi tað verið góður móguleiki fyri at fingið innlit í trupuleikarnar og somuleiðis at kunnað lært av mistøkum hjá øðrum.

»Súrt regn«

Hvussu er tá steðgan í heimlandinum, Svøríki! Mats Segnestam: — Vit hava sera stórar trupuleikar at dragast við. Stóra vandamálið er »súra regnið«, ið er við at gerast ein verulig náttúruvanlukka í Svøríki. 20.000 sjógvir eru deyðir ella um at doyggja og stór skógarumráði eru longu merkt av

hesi dálkingini. Eisini er vandi fyri drekkivatninum, um súra regnið heldur fram.

Orsökina til hetta súra regnið finna vit á meginlandinum í Europa. Tað eru tær mongu verksmíðurnar, og teir mongu bílarnir, ið sleppa vandamikil evni út í umhvørvið. Hesi evni ferðast so við vindinum og fella niður á jørðina við regninum.

Tað er annars politisk semja í Europa um, at okkurt má gerast við henda so álvarssama dálkingarvanda, sum longu nú hevur gjørt so nógva um seg í fleiri londum. M.a. er politisk semja um at minna um loyvdu svávułútsleppingina við 30%. Hetta er tó alt ov lítið,

sigur Mats. Skál nakar hugsingar vera um at bjarga sjógvum, skógum og øðrum livandi í náttúruni, so er neyðugt at minna svávułútsleppingina við 90%. Umframt svávuł, so er eisini talan um onnur evni.

Náttúran toli rætt og slætt ikki meira dálking. Her er talan um kapprenning við tíðina og sum steðgan er nú, so gongur tað alt ov seint at fáa bilbúgt við dálkingini, og náttúran er við at gerast taparin.

Framleittuttan fyrilit

— Kunnu vit yvirhøva leggja skyldina á nakran

Framhald á síðu 19